

גיטיין כז

משה שווערד

1. גרש ירחים מסכת גיטיין דף כז עמוד א

(נא) ... אלא דיש לעיין בזה דיש לדקדק אם כבר נתייאש השליח ממנו ונעשה הפקר, אם כן יצא מרשות הבעל, והגט צריך להיות של הבעל ואיך תתגרש בו, וצריך לומר דמכל מקום השליח כשהגביהו בשביל הבעל, זוכה בו בשביל הבעל, אלא דקשה למאן דאמר מגביה מציאה לחבירו לא קנה חבירו, דהוי תופס לבעל חוב במקום שחב לאחריים, אם כן איך יזכה בו השליח בשביל הבעל אם, כבר נתייאש ממנו, ולא הוי הגט של הבעל, ואם השליח זכה בו לעצמו, אם כן כשיתנונו לאשה איך הוי של הבעל, הא של השליח הוא. ולכאורה יש לומר, כיון דהבעל לא ידע שאבדו מיקרי יאוש שלא מדעת ...

מיהו אפשר דכאן לא שייך שיזכה השליח לנפשו, כיון שהוא נעשה שומר עליו, והוא איבדו, ולא לתר כשר היינו משום הא גופא, שלא נתייאש לאלתר, שהרי בלא לתר אין לחוש לאחר, אם כן מהאי טעמא גופא לא הוי יאוש, דזה שנכתב בו שם הבעל והאשה ממילא זה עצמו סימן, כיון שאין לחוש לאחר, ולפי זה אפשר בשלא לאלתר פסול כיון דיש לחוש לאחר, אם כן אין השמות סימן, והוי יאוש, ויש לומר שאינו זוכה בו בשביל הבעל:

2. רש"י מסכת גיטיין דף כז עמוד א ד"ה מצאו בחפיסה

מצאו בחפיסה - כלי ויש סימן בכלי שהוא שלו.

3. דבר יעקב מסכת גיטיין דף כז עמוד א

א] רד"ה מצאו בחפיסה - כלי ויש סימן בכלי שהוא שלו - כתב הבית אהרן דמבואר ברש"י דזה עצמו שמצאו בכלי אינו סימן, אלא בעינן שיהיה לו סימן בכלי עצמו. והא דנקט באופן שיש לו סימן בכלי, ולא נקט באופן שיש לו סימן בגט עצמו, מבאר הבית אהרן דלרבותא נקט שמהני אף סימן בכלי ולא חיישינן לשאלה.

4. רש"י מסכת גיטיין דף כז עמוד א ד"ה אם מכירו

אם מכירו כשר - מילתא באנפי נפשיה ואו או קתני או שמכירו ואפי' מצאו בכל מקום כשר.

5. דבר יעקב מסכת גיטיין דף כז עמוד א

ב] רד"ה אם מכירו כשר - מילתא באפי נפשיה ואו או קתני או שמכירו - לשון רש"י שברי"ף מצאו בחפיסה, כלי שיש סימן בכלי שהוא שלו ומכירו כשר. וכתב בהג' הב"ח שרש"י בגמ' לא פירש כן, כלומר רש"י בגמ' מפרש או מכירו ורש"י שברי"ף מפרש ומכירו.

הר"ן והרשב"א והריטב"א מביאים בשם רש"י [כמו רש"י שברי"ף] דתיתי בעינן שיהיה סימן בכלי וגם יהיה טביעת עין בגט, דטביעת עין לבד לא מהני אלא לצורבא דרבנן. הר"ן והרשב"א מביאים דכן שיטת הרמב"ם [גירו' ג - ט]. המ"מ [שם] מביא דכן שיטת רש"י שכוונת המשנה שבעינן תרתי, והרבה מן האחרונים מפרשים או אם מכירו כשר.

הר"ן והרשב"א והריטב"א מקשים למה לא נסמוך על הסימן לבד. ועוד מקשים הר"ן והרשב"א אפ' נימא שא"א לסמוך על הסימן לבד [כיון שהוי סימן בינוני - מהר"ם שיק] מ"מ קשה למה לא נסמוך על טביעת עין אף לעם הארץ, דהא דלא מהני טביעת עין של ע"ה ה"מ היכא שמעיד עבור אחר דחיישינן שהוא משקר, אבל היכא שמצאו בעצמו נאמן לעצמו בטביעת עין שלו. הרשב"א מוסיף דנאמן במגו דאי בעי אמר לא נאבד מעולם. וכ"כ התוס' [להלן כה. ד"ה מצאו] שאפ' המוצא הוא ע"ה הוא נאמן בטביעת עין במגו דאי בעי אמר לא איבדתי.

הרמב"ן, הרשב"א, הר"ן והריטב"א מפרשים [כמו רש"י לפנינו] דכוונת המשנה או שהוא מכירו. [וכ"כ התוס' להלן [כה. ד"ה מצאו] בת"י שני]. הריטב"א מוסיף דאפשר שאפי' יש עדים שנאבד ואין לו מגו, מ"מ כיון שמצאו בעצמו נאמן בטביעת עין ללא מגו. כשי' ר' שמואל [ב"מ יח. עמ' כו] מקשה איך אפשר להאמין לו בלי מגו הרי ע"ה חשוד לשקר. ומתרג' דאף היכא שהוחזקו שני יוסף בן שמעון הוי חששא מדרבנן לחשוש שאולי נפל מהשני, והיכא שהשליח עצמו מצאו לא חששו רבנן לפסול הגט שבידו. הרמב"ן מוסיף שדוקא אבידה שהוי ממונא לא משיבים ע"פ טביעת עין של ע"ה אבל גט שהוי איסורא מחזירין בטביעת עין. ...

6. חדושי הרשב"א מסכת גיטין דף כז עמוד א

מצאו בחפיסה או בדלוסקמא, פרש"י ז"ל בדלוסקמא שלו ויש לו סימן בדלוסקמא ומכירו כשר אבל אם מצאו שלא בדלוסקמא אפי' מכירו לא דלא סמכינן אטביעות עינא אלא לצורבא מדרבנן, וזה תימה דמצאו משמע שהוא עצמו מצאו ואם איתא דחדא מילתא היא מצאו בחפיסה ומכירו למה לי מכירו, כיון שמצאו בכליו שיש לו בה סימנין ואף על פי שאינן מובהקין ואפי' מכירו בלא חפיסה אמאי אינו כשר, דהא דאמרי' דלא מהימנינן בטביעות עינא אלא לצורבא מרבנן היינו כשמצאו אחר דלא מהימנינן ליה דדילמא משקר דמימר אמר דאית ליה טביעות עינא ולית ליה אבל הכא ודאי נאמן במגו דאי בעי אמר לא נאבד מעולם. ואי אמרת דמ"מ מימר אמרי' דלא בקי בטביעות עינא אלא צורבא מרבנן, ליתא דהא אמרי' בפ' גיד הנשה (צ"ו א') דטביעות עינא לגבי איסורא עדיף מסימנין דאי לא היאך בני אדם מותרין בנשותיהם בלילה והיאך סומינן מותרין בנשיהן אלא בטביעות קלא ...

7. דבר יעקב מסכת גיטין דף כז עמוד א

בשי' ר' שמואל [ב"מ יח. עמ' כו] מבאר ע"פ התורת גיטין [סימן קלב - ד"ה שמצאו] שכתב דלענין השבת אבידה שהוי ממונא אין ע"ה נאמן, אבל לענין חששא דאיסורא דדילמא אין זה הגט שלו, ע"ה ג"כ נאמן דזהו כשאר איסורים שע"ה נאמן באיסורים.

ומקשים המהר"ם שיק [ד"ה ועוד] ושי' ר' שמואל [אות ה] דהוי דבר שבערוה, ואין דבר שבערוה פחות משנים, ואיך נאמין לעד אחד בטביעת עין בלי מגו.

בשי' ר' שמואל מביא מהאחרונים [עי' אחיעזר [אה"ע סימן יד] וקובה"ע [סימן עז - ה] ושער"י ו - יד ד"ה אח"י] שכאן ידעינן שהבעל כתב גט ובעיניו רק לברורי שזה הגט, וזה לא נחשב לדבר שבערוה...

8. תוספות מסכת גיטין דף כז עמוד א ד"ה כאן במקום

כאן במקום שאין השיירות מצויות - וא"ת ואמאי לא משני איפכא אידי ואידי במקום שהשיירות מצויות כאן שהוחזקו וכאן שלא הוחזקו והוה ניחא דהוה מוקמינן ההיא דמצא גיטי נשים בשיירות מצויות דומיא דמעשה ב"ד דאיירי בשהשיירות מצויות ולא הוחזקו כדמוכח בסמוך וי"ל דההיא עובדא דבסמוך הוה ברישא ואשמועינן בלא הוחזקו יחזיר אפי' שיירות מצויות והכא אשמעינן דאם הוחזקו נמי יחזיר אם אין השיירות מצויות וא"ת היכא דהוחזקו אף על גב דאין השיירות מצויות היכי מהדרי' מנא ידעינן דשל זה הוא וי"ל כגון דידעי' דמזה יוסף בן שמעון נפל ולא חיישינן שמא זהו של יוסף בן שמעון אחר דאין לחוש שגם אחר אבד כאן כיון דאין השיירות מצויות ושמעתין אתיא כר"א דלר"מ כיון דהוחזקו אין יכול לגרש בו אפילו הוא שלו כיון דאין מוכיח מתוכו כדפירשתי לעיל (דף כד: ד"ה בעדי).

9. פני יהושע על גיטין דף כז/א

כא"ד וי"ל כגון דידעינן דמזה יוסף בן שמעון נפל כו'. נראה לי דלאו דוקא שראו הנפילה אלא אף שראו הגט בידו סמוך לנפילה הו"ל כאילו יודעים שמזה נפל כיון שזה היה לו בודאי הגט בידו והלך באותו מקום שמצאו תו לא תלינן שגם אחר היה לו הגט ונאבד כאן כיון דאין השיירות מצויות ומה שיש לדקדק כתבתי בחידושי לב"מ ע"ש:

10. דבר יעקב מסכת גיטין דף כז עמוד א

יט] ואמר רב הונא חוששין לשני שוירי ואמר ליה רב חסדא לרבה פוק ועיין בה דלאורתא בעי לה מינך ר"ה - המסורת הש"ס מביא התוס' [ב"ב קעב: וכ"כ הרש"ש ב"מ יח א] שמבארים שר"ה אמר בלשון שאלה האם חוששין לשני מקומות שיש להם שם שוירי או לא חוששין. ולפ"ז מובן שרב חסדא אמר לרבה שר"ה ישאל אותו מה הדין, דאם ר"ה אמר בלשון פסק שחוששין ולא היה לו ספק מה יש לו לשאול את רבה.

השיטה [ב"מ יח א] בשם תוס' חיצוניות מביא פירוש שר"ה פסק שחוששין לשני שוירי, ואעפ"כ שאל את רבה לראות אם יסבור כמותו.

הגר"א [אה"ע סימן קלב - טו] למד שר"ה אמר כן כפסק מוחלט ולכן קיי"ל הכי, ותמה על הרמ"א שפסק שאין לחוש לשני עיירות ששמן דומה.

11. דבר יעקב מסכת גיטין דף כז עמוד א

כב] אלמא אי הוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת אין ואי לא לא - יש לדון מה הכוונה לא הוחזקו, האם הכוונה שידוע שליכא שנים או שלא ידוע שיש שנים. ומפשטות לשון הגמ' משמע שלא ידוע שיש שנים. השב שמענתא [ז - כ] כתב דבעינן שיהיה ידוע שאין שנים. ומביא ראיה מלשון רש"י בב"מ [יח: ד"ה חיישינן] שכתב שהיה מוחזק וידוע שאין באותו שוירי אלא יוסף בן שמעון אחד. וכ"כ הרמב"ן אצלנו. ולמד השב שמענתא שמכאן ראיה דבעינן שיוחזק שליכא שנים.

האחרונים [הובאו ברווחא שמענתא אות מא] מקשים שרש"י והרמב"ן אינם מדברים על הדין של לא הוחזקו, אלא מדברים על המעשה של שוירי דחיישינן לשני שוירי, והיה קשה לרש"י [כן מבאר בהדיא הרמב"ן] למה לא חששו לשני יוסף בן שמעון, ולזה פירש דמיירי באופן שידוע שאין שנים, ולכן כל החשש רק לשני שוירי [וכמש"כ התוס' ד"ה חיישינן].

12. שב שמענתא שמענתא ז פרק כ

ולכן נראה דהא דלא חיישינן לשני יוסף בן שמעון בדלא הוחזק, פירש"י פרק קמא דמציעא דף יח, ב ד"ה חיישינן שהיה מוחזק וידוע שאין באותו שוירי אלא יוסף בן שמעון אחד ע"ש, והרמב"ן בחידושו פרק כל הגט דף כ"ז ב' וז"ל, ורש"י פירש ולא הוחזקו שני יוסף בן שמעון באותה העיר ולא בירר דבריו, ובמציעא פרק קמא מפרש שהיה מוחזק וידוע שאין באותו שוירי אלא יוסף בן שמעון אחד עכ"ל...

13. דף על הדף גיטין דף כז עמוד א

בגמ': חיישינן לשני שוירי כו'. האחרונים תמהו דהא אפילו אי איכא וידעינן בשוירי אחרת מרוחקת, הא מדאורייתא אזלינן בתר קרוב, כיון דלא ידעינן דנפיש, והשתא דלא ידעינן דאיכא עוד שוירי, א"כ אף אי איכא שוירי א' מרוחקת, ה"ז עדיף מיושבת בין ההרים (ב"ב כ"ג ע"ב) דבקורבא כי האי לא חיישינן כלל להמרוחק, ואף שכתבו תוס' (ב"מ כ' ע"ב ד"ה איסור) דכל הנך חששות דהכא לאו מעיקר הדין הם, אלא כדי שלא יוציאו לעז, מ"מ בחששא רחוקה כי האי דליחוש דאיכא שוירי אחרת רחוקה, מהיכ"ת לחשוש.

ותירץ החתם סופר (אהע"ז ח"א סי' מ"ה וסי' פ"א) ע"פ מה דאיתא בביצה (י' ע"ב) בסוגיא דיוני שובך, דבדף, דהיינו מקום שמתאספים שם היונים קרובים ורחוקים, ליכא שם דין קורבא, וה"נ בבי דינא דרב הונא, שהיתה אז תל תלפיות לכל העולם, א"כ שפיר יש לחשוש שהגיעו לשם מאיזה שוירי רחוקה מקצוות הארץ. ולפ"ז כתב דבזמנינו לית לן חשש זה, דלית לן מקום כזה שמתאספין שם מכל העולם, ולכן אין לחשוש שיש עוד עיר אחרת רחוקה בשם כשם זו, והגיע משם.

14. תלמוד בבלי מסכת גיטין דף כז עמוד א

עבד רבה עובדא בההוא גיטא דאישתכח בי כיתנא בפומבדיתא כשמעתייה.

15. רש"י מסכת בבא מציעא דף יח עמוד ב

גמרא עבד רבה עובדא (בההוא גיטא דאישתכח) כו'. מהרש"ל מחק אלו תיבות המסובבות וצריכא טעמא ואולי מפני שהפוסקים פסקו כר"ז לקמן וכלישנא דפליג ארבה ויקשה דהלא קי"ל 'מעשה רב' וכ"כ הה"מ בפ"ג מה"ג ה"ט אבל אי ל"ג בההוא גיטא י"ל דמעשה הוה בשטרי דממונא וכדאקשי ליה ר"ע לקמן (כ ב) היכי פשיט מר איסורא מממונא אמנם רש"י פי' דמיירי בגט:

16. דבר יעקב מסכת גיטין דף כז עמוד ב

ב] ואיכא דאמרי אף על גב דלא הוחזקו לא ליהדר ופליגא דרבה - הרשב"א מקשה דמשמע מלשון הגמ' שר' זירא בעצמו לא פירש דבריו, והגמ' מפרשת שתי לשונות בדבריו. ומקשה הרשב"א מי הזקיקם לומר שיש מחלוקת כשאפשר לומר שאין מחלוקת.

[1] הרשב"א מתרץ דהוקשה לגמ' סברת רבה, דכיון שהיכא שאין השיירות מצויות לא חיישינן לשני יוסף בן שמעון אף על פי שהחזק שיש שנים, א"כ היינו טעמא משום שלא חיישינן לנפילה מיחיד, א"כ גם במקום שהשיירות מצויות לא ניהוש לנפילה מיחיד, וע"כ הטעם שחיישינן הוא משום שהיכא שהשיירות מצויות חיישינן לנפילה מרבים, דחיישינן שיש בעולם הרבה יוסף בן שמעון, וא"כ גם בלא הוחזקו שנים איכא חשש, ולכן כיון שסברת רבה קשה, מסתבר לגמ' שר' זירא יחלוק על רבה.

[2] המהר"ם שיף מתרץ שלפי רבה יוצא שהמשנה אינה אליבא דר"מ [כמש"כ התוס' ד"ה כאן], ולכן מסתבר לפרש שר' זירא חולק ומעמיד המשנה באין שיירות מצויות כדי שסתם משנה יהיה אליבא דר"מ.

17. דבר יעקב מסכת גיטין דף כז עמוד ב

ג] ואיכא דאמרי אף על גב דלא הוחזקו לא ליהדר ופליגא דרבה - הרי"ף והרא"ש [בב"מ יח ב] כתבו דלא נפסקו כמי ההלכתא הלכך אזלינן לחומרא כמו רבה לפי האיכא דאמרי דאע"ג דלא הוחזקו שני יוסף בן שמעון חיישינן היכא שהשיירות מצויות. וכתב הר"ן דה"ה דחיישינן היכא דהוחזקו שנים אף שאין שיירות מצויות. הרא"ש [כאן ובב"מ] כתב דאם חיישינן [לשני יוסף בן שמעון] היכא דשיירות מצויות אף על גב דלא הוחזקו, כ"ש שחיישינן היכא דהוחזקו אף על גב דאין שיירות מצויות, דיותר יש לחוש שאותו שמצוי בעיר עבר שם אפ' אין שיירות מצויות, ממה שיש לחוש שבא אחר מעיר אחרת אפ' שיירות מצויות.

18. רש"י מסכת גיטין דף כז עמוד ב

כגון דקאמרי עדים - החתומים בו. מעולם לא חתמנו אלא על גט אחד של שם זה - [1] ואותו חתמנו לאיש זה התובעו.

19. תוספות מסכת גיטין דף כז עמוד ב

מעולם לא חתמנו אלא על גט אחד של יוסף ב"ש - [2] מתוך הלשון משמע שידועין שלא חתמו אלא על א' אבל אין מכירים מי הוא אותו יוסף ב"ש ותימה דא"כ אמאי מהימנין ליה לומר שהוא שלו יותר משלא היו אומרים העדים כלום שלא היה נאמן לומר שהוא שלו ולא מהדרינן ליה בטביעות עין דחיישינן שמא הוא משקר ואומר ר"י דלעולם לא חשדינן ליה שישקר במזיד לומר שהוא שלו לקלקלה דמשום להרויח פשיטי דספרא לא היה מקלקלה דהא בעל שאמר גירשתי את אשתי נאמן ולא חיישינן להכי ולהכי כשאומרים העדים שלא חתמו אלא על גט אחד והוא אומר שעל שלו חתמו נאמן אבל כשאין העדים אומרים כלום חיישינן שמא הוא סבור שהוא שלו לפי שאין יודע שיש יוסף בן שמעון אחר או יודע ואין נראה לו לחוש שגם הוא אבד גט ולכך אומר שהוא מכיר אע"פ שאינו מכיר ובקונטרס פי' כגון דקאמרי עדים החתומים בו מעולם לא חתמנו אלא על גט א' של שם זה ואותו חתמנו לאיש זה התובעו ולפ"ז צריך לומר שלא ראו עדים חתימת הגט שאם ראו ואומרים שהוא כתב ידם ולזה חתמו פשיטא שיחזיר ולא היה צריך להשמיענו דהא ודאי לא חיישי' דלמא איתרמי שמא כשמה ועדים כעדים וחתימה כחתימה ובשינויא נמי אינו מזכיר חתימה כחתימה.

20. רש"ש על גיטין דף כז/ב

רש"י ד"ה כגון דקאמר. [1] האי שליח. שליח מאי עבידת'י טפי [2] הל"ל הבעל ועי' לעיל תד"ה ב"ד דר"ה:

21. פני יהושע מסכת גיטין דף כז עמוד ב

גמרא ודוקא בצד אות פלוני כו' אבל נקב בעלמא לא מספקא ליה סימנין דאורייתא או דרבנן. וקשיא לי תיפוק ליה דאפילו אי הוי סימנין דרבנן אפ"ה אמאי לא מהני כאן דהא אין כאן חשש איסור דמדאורייתא לא חיישינן לשני יוסף בן שמעון כדאיתא פרק האשה שלום [יבמות קט"ו ע"ב], ואף אם נאמר דעיקר אוקימתא דרבי ירמיה ורב אשי היינו לאוקמי מתני' ובריייתא בכל גווי אפילו בהחזקו ושכיח, מ"מ כבר כתבתי דנראה דאפילו הוחזקו ושכיחי לאו חששא דאורייתא הוי כדמוכח מהנהו שטרי דכתוב חבו בר נני בפרק האשה שלום, וקי"ל התם כרבא, וא"כ מסתמא דרב אשי בתראה הוא ע"כ כרבא ס"ל דאל"כ הוי לן למיפסק כרב אשי, והרי"ף פסק שם להדיא כרבא והכא פסק כרב אשי וכתב ג"כ דבעינן דוקא נקב בצד אות פלוני. ויש ליישב ולהלך בין סוגיא דהכא ובין סוגיא דפרק האשה שלום ואין כאן מקומו להאריך. מיהו יותר נראה דאי סימנין דרבנן לא סמכינן עלייהו באיסור דאורייתא אפילו היכא דחששא מדרבנן משום דלמא אתי למיסמך באיסור דאורייתא כגון היכא שידוע בודאי שנאבדו שני גיטין שוין בשמותיהן ואתי למיסמך אסימנין. וראיה לדברי נ"ל ממשנה ערוכה פרק האשה בתרא [יבמות ק"כ ע"א] אין מעידין אלא על פרצוף פנים עם החוטם אע"פ שיש סימנין בגופו ובכליו ושקל וטרי הש"ס בטעמא דסימנין דרבנן ומשמע להדיא דאף בפרצוף פנים בלא חוטם אין מעידין אפילו ע"י צירוף הסימנים, ובמסכתא בכורות פרק יש בכור [בכורות מ"ו ע"ב] איכא שם אוקימתא

מדאורייתא מהני פרצוף פנים בלא חוטם אלא מדרבנן החמירו, וא"כ חזינו דאפילו בחששא דרבנן אמרין דלא מהני סימנים למ"ד סימנים דרבנן. והרבה הארכתי בסוגיא זו ביבמות ודעתי להוסיף בקונטרס הכללים אם יגזור ה' עלי בחיים וירבה גבולי בתלמידים. ויתר חידושי סוגיא דשמעתין תמצא בחדושי לב"מ ע"ש:

22. דבר יעקב מסכת גיטין דף כז עמוד ב

ח] מספקא ליה סימנין אי דאורייתא אי דרבנן - הקה"ת [סימן רנט - ב] והעונג יום טוב [סימן קכו] והפנ"י [ב"מ כז ב] כתבו דיש לחקור מה הצד שלא מהני סימנים מה"ת, האם זה משום שחיישינן לשיקרא דהיינו שזה שנותן הסימנים נחש הסימן או שראה החפץ ולכן ידע סימניו והוא משקר ואין החפץ שלו, או דלא חיישינן לשיקרא ובאמת יש לו חפץ עם סימנים כאלו, אלא דחיישינן דילמא איתרמי שיש עוד חפץ [במקום אחר] עם אותם סימנים והחפץ הזה שלפנינו אינו שלו.

הפנ"י לומד שהספק הן מצד איתרמי הן מצד חשש משקר. וכן לומד הקה"י [ב"מ סימן כט - ב]. בחי' הריטב"א [הישן ב"מ יח ב] כתב דליכא חשש משקר וכל הספק מחשש דילמא איתרמי.

הקה"ת מבאר שהספק הוא משום שחיישינן לשיקרא, ולא משום שחיישינן שאיתרמי עוד חפץ כמוהו עם אותם סימנים. ומביא דכן מבואר בחי' הר"ן [חולין עט ב] בשם הרמב"ן דחיישינן שמא מיחזי חזו או נחשו כסומא בארובה.

ולפ"ז מתרץ הקה"ת קושית המהרי"ק [סימן קפד] שמקשה למה הגמ' [ב"מ כז ב] אומרת נ"מ לאהדורי גיטא [שנאבד להחזירו ע"פ סימנים] ולא אומרת נ"מ לעדי מיתה, האם עדים שאמרו מת בעלך נאמנים ע"פ עדות סימנים שזה היה בעלה. ומתרץ הקה"ת דדוקא באבידה יש ספק מצד חשש משקר, אבל בעדי מיתה אין חשש משקר, ולכן בודאי מהני סימנים מה"ת, דסימנים לא גרע מעד אחד שנאמן שמת בעלה ולא חיישינן שמשקר. המהרי"ק מתרץ דה"ה שיש ספק לגבי עדי מיתה, ונקט לאהדורי גיטא לרבנותא, דלענין עדי מיתה יש סברא שמהני סימנים כיון שאשה דייקא ומנסבא ולכן קאמר שאפ' בגט מהני סימנים מדאורייתא.

23. תוספות מסכת גיטין דף כז עמוד ב

ודוקא צורבא מדרבנן - אומר רבינו תם דעם הארץ נמי ידע בטביעות עינא כדאמרינן בפרק גט פשוט (ב"ב דף קסח). האי צורבא מדרבנן דאזיל לקדושי איתתא לידבר עם הארץ בהדיה ובפרק גיד הנשה (חולין דף צו). נמי מוכח דכ"ע אית להו טביעות עינא והא דלא מהדרין לעם הארץ בטביעות עינא [1] משום דלא מהימן.

24. חידושי הרמב"ן מסכת גיטין דף כז עמוד א

הא דתנן מצאו בחפיסה או בדלוסקמא ומכירו כשר. ה"ה למכירו לגט עצמו בטביעות עינא דכשר, דהא איהו ידע בנפשיה, וטביעות עינא עדיף אפ' בעם הארץ טפי מסימנין דהא קטלינן ביה וכדאמרינן בפ' גיד הנשה (צ"ו א') אלא מתני' אורחא דמילתא קתני דלא שכיח טביעותא בגט, וקמ"ל דפירות בכלי מהדרין וסמכינן אסימנא דכלי, והא דאמר רב"ח ולא ידענא אי משום סימנא אהדרה ניהליה ה"ק ולא ידענא אי משום סימנא אהדרה ניהליה וש"מ דמהדרין אבידתא מדאורייתא אפ' בסימן דלא מובהק או משום טביעות עינא וש"מ דמהדרין ביה אבידתא ודוקא לצורבא מרבנן דלא משקר ולא משני מדיבוריה אבל איניש דעלמא לא מהדרין ביה אבידתא דילמא משקר ... אבל רש"י ז"ל פי' ומכירו לכלי בסימן אבל בטביעות עינא לא סמכינן אלא בצורבא מרבנן. [2] וטעמא משום דשאר אינישי לא דייקי (טפי) [שפיר] דהא ודאי לענין הימוני באיסורים ליכא לאפלוגי בין צורבא מרבנן לאיניש אחרנא, ומ"מ לא מחזור כלל אלא כדפרישית.

• *SEE ALSO MM#27*

25. דבר יעקב מסכת גיטין דף כז עמוד ב

ג] אי משום טביעות עינא ודוקא צורבא מדרבנן אבל איניש בעלמא לא - כתבו הריטב"א והרשב"א [כז א] דמירי בגט שמצאו אדם אחר ולכן אינו נאמן בטביעת עין, אבל אם מצאו השליח נאמן בטביעת עין במגו דאי בעי אמר לא נאבד ממני.

האחרונים [שער"י י - יד ד"ה אח"ז] וקובה"ע סימן עז - ד] מקשים היאך נאמן ת"ח בטביעת עין, הרי גט הוי דבר שבערוה, ואין דבר שבערוה פחות משנים. ומוסיף הקובה"ע דאין לומר דכאן שאנו דנים על הגט האם הוא כשר לגרש בו אין זה דבר שבערוה, דהרי מבואר בגמ' [לעיל בב] דעד אחד אינו נאמן להעיד שהגט נכתב לשמה כיון שהוי דבר שבערוה.

הקובה"ע מתרץ ע"פ הר"ן [בקיודו' סג ב] לגבי האומר קדשתי את בתי ואיני יודע למי קדשתי, ובא אחד ואומר אני קדשתי נאמן, ומבאר הר"ן דאע"ג שבדבר שבערוה בעיני שני עדים, הכא שאינו מעיד נגד חזקה אלא מברר למי נתקדשה א"צ שני עדים, וה"ה הכא לברר למי שייך הגט א"צ שנים. וכ"כ המהר"ם שיק [הנ"ל כז. אות ב]. וכע"ז מתרצים השער"י והאחיעזר [אה"ע סימן יד] ושי' ר' שמואל [הנ"ל כז. אות ב] דלהעיד על כשרות הגט כגון שנכתב לשמה הוי דבר שבערוה שבעיני שני עדים, אבל להעיד על גט כשר למי הוא שייך אינו דבר שבערוה וסגי בעד אחד.

26. דבר יעקב מסכת גיטין דף כז עמוד ב

יד [ודוקא צורבא מדרבנן אבל איניש בעלמא לא - הנאמנות של צורבא מדרבנן מצינו לגבי אבידה שמחזירים לצורבא מרבנן ע"פ טביעת עין כדאיתא בגמ' [ב"מ כג ב]. וצ"ב למה נאמן הצורבא מרבנן בטביעת עין, דלא מצינו בשום מקום שיש נאמנות מיוחדת לצורבא מרבנן.

הפרי יצחק [ח"ב סימן נו] מביא שיטת הר"ן [חולין צו ב] שעד אחד נאמן באבידה, ולכן ת"ח נאמן בטביעת עין, וע"ה אינו נאמן דחיישינן לרמאי כשמעיד שהאבידה שלו, ואם מעיד עבור אחר נאמן ככל עד אחד.

שיטת הריטב"א [אצלנו כז א] שאין עד אחד נאמן באבידה, דהוי עדות ממון שבעיני שני עדים, והא דמהדרין אבידה לת"ח בטביעת עין היינו דוקא בדבר שהוא שלו. והטעם מבארים הפ"י והשער"י [ו - יד ד"ה אח"ז] והקה"י [סנה"ס יח] משום שאדם לעצמו זוכה בממון מדין טענה, אבל אם אומר שהוי של חברו אינו נאמן. דבכה"ג בעיני עדות ואין ת"ח נאמן לעדות יותר מע"ה.

הטעם שלפי הר"ן עד אחד נאמן באבידה [ולא הוי כשאר ממון דבעיני שני עדים], מביא הפרי יצחק מכמה אחרונים [חמדת שלמה וברית אברהם, וכ"כ הקובה"ע [סימן עז - ג] ובשי' ר' שמואל ב"מ כד. עמ' קפא בשם ר"א מטלז] דכיון שבאבידה אין מוחזק נאמן עד אחד. הפ"י מקשה היאך נאמן הבעל דבר בעצמו לומר שהוי שלו.

הפ"י והאחיעזר [ח"א סימן יד - ג] מבארים דהא דמהדרין לצורבא מרבנן הוי דין מיוחד באבידה שילפינן [ב"מ כז ב] מקרא עד דרוש אחיך אותו, דרשהו אם רמאי הוא או לא, ובוה איכא גזה"כ מיוחדת באבידה שא"צ עדות כשאר דיני ממונות אלא דרישה שהתובע אינו רמאי, ולכן אם הוא ת"ח שאנו בטוחים שאינו רמאי הוא נאמן בטביעת עין. וגם עד אחד נאמן כיון שאנו בטוחים שאינו רמאי.

27. דף על הדף מסכת גיטין דף כז עמוד ב

בגמ': ודוקא צורבא מדרבנן אבל איניש בעלמא לא.

כתב חכ"א בקובץ נזר התורה (קובץ א' ע' תח): יש לחקור בהא דאין משיבין לע"ה בטביעת עין אלא לצורבא מרבנן. האם זה משום חשש משקר או דחיישינן דמדמה, והיינו שיש צד לומר דטועה דטביעת עין הוא הכרה ולא הכרה שכלית כסימנים, ודוקא צורבא מרבנן העוסק באורייתא יש את החוש לזה ולא לע"ה. או דלמא דלעולם גם לע"ה יתכן שיש את החוש הזה והא דאין משיבין לו היינו כיון שאנו חושדים שמשקר במזיד, אי משום חמדת ממון אי משום סיבות שונות אחרות דבצורבא מרבנן אין לחשוש בכך.

ונפק"מ, אם יבואו עדים ויעידו שלא זזה ידם מידי הע"ה הזה, ומימיו לא שינה, האם נסמוך להשיב אבידה על פי טביעות עינו אם לאו. [ועיין בנחלת משה בב"מ שכתב דאפשר לומר דאפי' את"ל שנסמוך על טביעת עינו, האם נסמוך על הא דלא שינה עד השתא או שנאמר שכיוון דהוי ע"ה חיישינן שמעכשיו והלאה הוא משנה מדיבורו, עיי"ש].

ובודאי כולם מודים שהקב"ה ברא כל אדם עם חוש זיהוי בסיסי, לזהות בני אדם וכלים שהעמיקו להתבונן בהם. וכן כו"ע מודים דצורבא מרבנן נאמן במיוחד וחזקה שאינו משקר. אלא שלגבי חוש הזיהוי היותר דק מהחוש הבסיסי הרגיל שקיים בבן אדם, יש לתלות בוה מחלוקת רש"י ותוס'. דרש"י סבר דלע"ה אין כלל ידיעה בטביעת עין מלבד הידע הבסיסי, ומעבר לזה חוששים שכל מה שלבו חומד נדמה לו במוחו

שחפצו שלו הוא, ולכן אין משיבים לו אבידה עפ"י טביעת עין. ולתוס' גם לע"ה יש ידיעה בטביעת עין, אלא שלא האמינוהו להשיב אבידה על פיו דחיישינן שמא משקר.

כן מבואר בדברי התוס' גיטין (כז: בד"ה ודוקא) דאומר רבינו תם דע"ה נמי יודע בטביעות עינא, והא דלא מהדרין ליה בטביעות עינא משום דלא מהימן, וכן כתבו התוס' בב"מ (יט. ד"ה אבל).

אמנם ברש"י הוא פחות מפורש, אך החתם סופר דייק כן בדבריו (בד"ה לצורבא) דמשמע דע"ה לא ידע בטביעות עינא, דרש"י מבאר הצד של רבב"ח דהשיבו לו משום טביעות עינא ודוקא צורבא מרבנן דידע בטביעות עינא ולא משני בדיבוריה, ואי ע"ה נמי ידע בטביעות עין היה לו לרש"י רק לציין דצורבא מרבנן לא משני בדיבוריה דהא דידע בטביעות עין לאו מילתא היא. ולמעשה כבר בחידושי הר"ן הביא את רש"י ופירש דבריו, משום דשאר אינשי לא דייקו, וכן הוא ברמב"ן הכא, וברישב"א ב"מ (יט א) בדברי רש"י, וכן בכמה מן האחרונים פירשו כן דעת רש"י.

ומה שהוכיחו תוס' מסוגיא דב"ב דהאי צורבא מרבנן דבעי לקדש איתתא ליזיל ע"ה בהדי, לכאורה קשה על רש"י דחזינן דגם ע"ה ידע בטביעות עין. יש ליישב כמ"ש לחלק בין טביעת עין הבסיסית שגם לשיטת רש"י ניהו בה כל אדם מן הישוב שיכול להכיר בני אדם, לבין טביעת עין דקה יותר שעל ידה מזהים הפנים וכדו'. וכבר כתב זאת בנו של הנודע ביהודה בשו"ת נודע ביהודה (מהדו"ת אבע"ז סי' סב) גבי שיטת ר"ת להתיר אשת איש מחבלי עיגונה ע"י הכרת עדים את פני הבעל. והא דהוכיח מהא דסומא מותר באשתו ובני אדם מותרים בנשותיהם בלילה, יש לתרץ דשאני איסורי עצמו שאדם מקפיד בזה דאינו רוצה לעבור על איסור ולכן מדקדק בזה במיוחד, וכמ"ש הרישב"א בחולין (צו א) בהא דאמרין דסומא מותר באשתו דגבי איסורין האמינה תורה לכל אחד. אך עדיין צע"ג הא דכתב הר"ח על הגמ' דבני אדם מותרין בנשותיהן בלילה דה"מ בת"ח, ועיין ברשב"א שהקשה על דעתו דלא מסתבר לומר כן.

28. שו"ת עונג יום טוב (אבהע"ז סי' קנט)

[כתב לדון באופן שאדם שלח גט לאשתו. ואח"כ אמר הרב לאותו אדם שהגט נאכד בדואר, ושלה גט שני. ונמצא הראשון, האם מגורשת כשקיבלה אותו, ודן העונג יו"ט בזה מכמה צדדים]

ולכאורה עלה בדעתי שיש כאן חשש אחר דכיון דבעינן שיהא הנייר של הגט משל הבעל דוקא כדאיתא בשו"ע (סימן ק"כ ס"א), א"כ כנ"ד שכתב לו הרב שלא ימסור גט זה א"כ הרי מייאש עצמו מנייר הגט, דהא ידע דלא ישלחו לו גט זה בחזרה, ויצא מרשות הבעל לגמרי ואנן בעינן שימסרו לה גט שהנייר יהא של הבעל קנינו וממונו דכתיב ונתן בידה דבעינן דיהיב לה מידי מדידה, אף דלא בעינן שו"פ, מ"מ נתניה מדידה בעינן [ובמקום אחר הארכנו מהא דכתבו על איסורי הנאה כשר להביא ראייה לשיטת הרשב"א ז"ל בסוכה דאיסורי הנאה מקרי דידיה], וכאן שמתיאש מן הנייר דהא ידע שלא יבא אליו הנייר עוד, לא יהיב לה מדידה מידי.

מיהו נראה דאין זה חששא דא"כ תקשה בגיטין (דף כ"ז) במשנה דהמביא גט ואבד ממנו אמאי לא מפלגינן בין נאכד במקום שרוב עכו"ם מצויין למקום שרוב ישראל דברוב עכו"ם מייאש מהנייר ולא מצי לגרש בו (עיין ירושלמי גיטין פרק כל הגט בסוגיא זו דקאמר עבר עכו"ם נשמעיניה מן הדא עיי"ש) אלמא דמירי אפי' במקום ששירות עכו"ם מצויות. ואף דאפשר דהתם נאכד מן השליח והבעל לא ידע מאבידת השליח דהוי יאוש שלא מדעת, מ"מ תקשי לרבא דס"ל דיאוש שלא מדעת הוי יאוש, ומדלא מפלגינן בין רוב ישראל לרוב עכו"ם, מוכח מזה דלא חיישינן ליאוש הגט.

וטעמא דמלתא, דנהי דהבעל מפסיד קנינו מן הנייר, מ"מ השליח כשמוצאו קונה אותו וכשהוא מוסרו להאשה בשליחותו של בעל בא קניית הבעל וקבלת האשה כאחד כמש"כ הטור בשם הרמ"ה (סימן ק"כ) האומר כתבו גט ותנו לאשתי אין צריך לזכות לזה נייר קודם כתיבה, אלא אע"ג דכתבו מדידהו ויהיב לה כיון דבשליחותיה קא עבדי מכי יהיב לה בשליחותיה דבעל כמאן דיהביה לבעל והדר בעל ויהיב לאיתתיה דמי, דכיון דמזכי לאיתתא בשליחותיה אקנויי אקני לבעל לגרושי ביה. ונמצא זכיית הבעל וגרושי האשה באין כאחד עכ"ל, וה"ל דכוותיה.

ועוד דאפשר שיקנה השליח הגט כעת לבעל כמש"כ הב"ש, דבדיעבד מהני אם יקנה לו הסופר אחר הכתיבה, דהעיקר שבשעת נתינת הגט יהא של בעל, סוף דבר דעתי נוטה למסור לה הגט הזה, ואם דעת כבודם מסכמת ג"כ לזה גם דעתי נוטה שתגרש בגט זה. וד' יצילנו משגיאות כנלע"ד.

29. שערים מצויינים בהלכה

נקב יש בו בצד אות פלונית דהו"ל סימן מובהק. הקשה בס' גרש ירחים, הא בסימן מובהק פשיטא, דבכל הסוגיא דסימנין במס' ב"מ (פ"ב) משמע דסימן מובהק כעדים דמי, ונשאר בקושיא. ונ"ל דהרבנות הוא דסמכינן גם באיסור אשת איש, דשם בב"מ מיירי בענין ממון, ועי' ברש"י שם (יח: ד"ה ודוקא) דהו"ל סימן מובהק, ואפי' אם תמצ' לומר גבי חזרת אבדה בסימנין כו' יש לסמוך על סימן מובהק כזה למשרי אשת איש דאורייתא. ועי' נמי בתוס' שם (יט. ד"ה אי סימנין דאורייתא).

וענין סימן מובהק באדם להעיד עליו שמת כדי להתיר אשתו עגונה, עי' בשו"ע (אהע"ז

סי' יז סכ"ד) דמתירין האשה. ומהו בגדר סימן מובהק, כתב בבית שמואל (שם ס"ק עב) בשם תשו' משאת בנימין, דכלל הוא, סימן מובהק היינו כל שלא ימצא רק אחד מאלף, והוא דבר זר ומופלג. וכל סימן מובהק דמתירין לאשתו היינו דוקא אם נמצא בגופו ממש, אבל אם נמצא בבגדיו חיישינן עוד לשאלה, עי"ש בשו"ע (סכ"ד). פירוש שהשאלה הבגד לאיש אחר, ואיש השואל מת ולא המשאל. ועי' בשו"ת נודע ביהודה (מהד"ק אהע"ז סי' סו) דלענין חשש שאלה אין חילוק בין מכיר הכלי בטביעת עין או מכירו בסימן מובהק.

30. שערים מצויינים בהלכה

מספקא ליה סימנין אי דאורייתא אי דרבנן. פרש"י דבאיסור אשת איש דאיסור דאורייתא היא, לא סמכינן אסימנין דרבנן. כתב בשו"ת נודע ביהודה (מהד"ק אהע"ז סי' כט) דמשמע מרש"י דבאיסור דרבנן אף אי סימנין דרבנן שפיר נוכל לסמוך, וא"כ מי שנפל למים שאין להם סוף ושהה כדי שתצא נפשו דהוא רק חומרא דרבנן, סמכינן דיכולין להכירו עי' סימנין בלי טביעת עין כלל אפי' עי' שומא, חוץ מסימנין גרועים לגמרי, ומביא ראיה משו"ת הרא"ש (כלל ב-טז) שכתב, אפי' אי הוי סימנין דרבנן סמכינן עליהו באיסור דרבנן, וסיים הנוב"י דרק אם ייטב הדבר לפני גדולי הדור והמה יכריעו. ועי' בפתחי תשובה (אהע"ז סי' יז ס"ק צט) שהחכם צבי והגרע"א חולקין על סברא זו. ועי' בפנ"י כאן דאפילו בחששא דרבנן אמרינן דלא מהני סימנין למ"ד סימנין דרבנן.

31. תוספות מסכת גיטין דף כז עמוד ב ד"ה בזמן שהבעל

בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה ואפי' לזמן מרובה - וא"ת כיון דבעל שאמר גרשתי את אשתי נאמן והוא מודה שגירשה אפי' אין הגט שלה ניתן לה לראיה בעלמא ומאי פריך ויש לומר דלא מהימן אלא מכאן ולהבא מיגו שיכול עכשיו לגרשה ולא תטרוף פירות אלא מכאן ואילך אבל למפרע לא כשאומר גירשתיה מזמן הכתוב בגט כדאמרי' ביש נוחלין (ב"ב קלד:) והכא שידוע לנו שלא בא לידה עכשיו זה הגט בתורת גירושין אינו נאמן מכאן ולהבא יותר מלמפרע ויחזיר לאשה דקתני היינו בעדים ותתגרש בחזרה זו אפי' לא נתגרשה עדיין ולא חיישינן שמא מאחר נפל אפי' לזמן מרובה.

32. ספר ברכת אברהם

נאמנות, ואין סברה זו דלא חשוד לקלקל יכולה ליתן נאמנות במקום שלריך עדות או דין נאמנות, והיינו נידו או מיגו, אבל להלן אינו מעיד אלא על אצידת הגט ואנו חיישינן לשני יוסף בן שמעון, וזכה"ג אי"צ לחוש. כללו של דבר אינו חשוד לקלקל אינו מחדש דין נאמנות, ואינו אלא סברה שלא לבטל נאמנות מחמת חששא, במקום שבלי חשד אין חסרון נאמנות.
ובטעם שלענין אצידת הגט והכרחו אי"צ לדין נאמנות דעדות וכיו"צ, ע' ברכת שמואל דכתב דל"ה דבר שצערות, והיינו דמעיד על אצידת הגט, ועל הגט ולא על האשה, וז"צ הא מעיד לגבי האשה לגרשה בזה, וכמו לענין לשמה לעיל (צ' ע"ב). וצערי ישר (ש"ו פי"ד) כ' דלגבי בירור מי בעל הגט ל"ה דבר שצערות, רק לגבי כחיבה לשמה, אבל בירור של מי הגט סגי ע"י טענה. ושם (ש"ו פ"א) כתב דכחיבה הוה תחילת מעשה גירושין.
ובקובץ הערות (ע"ו) כ' דודאי גט וספק של מי דומה לקידשתי אח נתי וצא אחר ואמר אני קידשתי, ומיהו נראה דיש לחלק בין מי שהחלות ידוע ומבררים למי, ומה שעפ"י דבריו נריכס למדע חלות ולגרש האשה עי"ו, דבזה י"ל דגם לזרר גט של מי הוה דבר שצערות, ע' משנ"ט בזה בקידושין (י"ב ע"ב) צענין אין דשצ"ע פחות משנים אוח ו' ו'.
ועי"ל דכל ששמו ושמה הם כשמו אין כאן אלא חששא דרבנן, דילמא איתרמי דאחר, ולזה סגי דאי"צ לחוש שיקלקל.

תד"ה בזמן וכו' דלא מהימן אלא מכאן ולהבא מיגו שיכול עכשיו לגרשה וכו', ע' משנ"ט צ"ב (קל"ד ע"ב) ד"ה שם בק"ש, ולעיל (ח' ע"ב) צענין פלגינן דיבורא אוח ד' ה' י' י"א, י"ד. וע"ע לעיל (ב' ע"ב) צענין נאמנות דבר שנידו אוח א' ו'.
שם לכאוף ז"ע דצמון בתד"ה לעולם כתבו החוק' דלעולם לא חשדינן שישקר במזיד לומר על גט שאינו שלו שהוא שלו לקלקלה דמשום להרויח פשיטו דספרא לא היה מקלקלא דהא בעל שאמר גרשתי את אשתי נאמן וכו', ולפ"ו יש לעיין למה לא נאמין גם על למפרע כיון דל"ה נידו, הא מ"מ אינו חשוד לקלקלה ורק באופן שיש לחוש בדדמי חיישינן.
ונראה פשוט דלהעיד על אשה שהיא בחזקת אשתי היא גרושה צענין עדים או עכ"פ דין נידו, דהיינו דין

33. דף על הדף מסכת גיטין דף כז עמוד ב

בגמ': רבה בר בר חנה אירכס לי' גיטא וכו' לא ידענא אי משום סימנא אהדרוה וקסברי סימנים דאורייתא אי וכו' ודוקא צורבא מרבנן וכו'. הקשה זקיני הנודה ביהודה (מהדו"ק אבהע"ז ס' נח) מדוע בנפשות לא מהני עדות עפ"י סימנים כמבואר בחולין צו. [ומיירי התם למ"ד סימנים דאורייתא דאל"כ פשיטא וכמ"ש האחרונים] ומדוע בדבר שבערוה מהני סימנים למ"ד סימנים דאורייתא, דמהני לאהדורי גט אשה בסימנים ומהני להעיד שמת בעלה עפ"י סימנים, ומאי שנא דבר שבערוה מנפשות.

ואין לומר דנפשות שאני דהמיר טפי, דא"כ מנ"ל להתוס' למילף מיני' לממונות דבמקום שיש מוחזק לא מהני סימנים להוציא, דמהיכי תיתי לחלק בין ממון לדבשב"ע, [ועי' תשו' רע"א סוף תשו' ק"ז].

עוד יש לתמוה במה שאמרו בגמ' דנפ"מ אי סימנים דאורייתא לאהדורי גט אשה בסימנים, דמנ"ל להש"ס דמהני סימן בגט שהרי יש בכאן חזקה איש ומנ"ל מהני סימנים נגד חזקה, בשלמא באבית ממון ליכא מוחזק [כמ"ש בחי' הר"ן סוד"ה ולא ובריטב"א חולין צו א] ומשו"ה מהני סימנים, משא"כ בגט דהוי דבשב"ע ואיתחזק כמבואר בגיטין דף ב ב.

בתורת גיטין (ס' קל"ב ס"ד) הקשה עוד בגמ' כאן, מדוע אמרו בב"מ יח. דמהני עד אחד צורבא מדרבנן להחזיר הגט בטביעות עין, והרי בספק בדבר שבערוה בעיני שני עדים, ומבואר בגיטין דף ב: דספק על הגט אם נכתב לשמה הוי דבשב"ע ובעיני תרתי, וא"כ מדוע נאמן עד אחד בספק על הגט, והיכן שמענו שצורבא מדרבנן נאמן בדשב"ע, וזהו תימה רבתי.

והנה החמדת שלמה בחידושו לב"מ (דף כז: ס"ק י"ד) כתב לתרץ את כל הקושיות ביסוד אחד, דבכל ספק שבעולם אזלינן רק בתר הנידון שדנים בו עכשיו ולא בתר בתולדות שיצאו אח"כ מפסק זה, ולפ"ז גט שנאבד הרי ספק אבידה לפניך ולא ספק דבשב"ע שזה רק תולדה אח"כ, ומשו"ה מהני בו סימנים להכריע מיהו הבעלים הממוני בגט, וכיון שכבר הוכרע לנו שהוא בעל הממון על הגט שפיר מהני אח"כ גם לדבשב"ע, שכבר הוחזק השליח מדאורייתא שהוא בעל הגט, לפי שהתולדה נגררת בתר עיקר הפסק וכמשנ"ת.

וביסוד זה יתורצו כל הקושיות, דבאמת סימנים לא מהני גם לדבשב"ע, כמו דלא מהני בנפשות ובממונות להוציא ממוחזק, דאין סברא לחלק ביניהם וכקושית הנוב"י, ומה שאמרו דמהני סימנים לאהדורי גט אשה אין זה נחשב בדשב"ע כלל, משום שהנידון שלפנינו הוא ספק בהלכות אבידה, מי הוא בעליו של הגט, ומשו"ה מהני סימנים להכריע מיהו בעליו הממוני של הגט, וכיון שהוכרע דינו לבעל הממון דהיינו בעל הגט הו"ל הוחזק מדאורייתא וממילא מהני גם לדבשב"ע, וכמשנ"ת. וכע"ז כתב הרמב"ם (פט"ז ה"ו מסנהדרין) דעד א' שהעיד על החתיכה שהיא חלב ואח"כ בא אחר ואכלו לוקה, דאע"ג דע"א אינו נאמן לחייב מלקות, שאני הכא שכבר הוחזק שהוא חלב.

ולפ"ז מיושב היטב מדוע החזירו גט שנאבד לצורבא מדרבנן אף על גב שהוא רק עד אחד, דעכשיו אין כאן נידון בדבשב"ע כלל, אלא ספק בדין אבידה לפניך מיהו בעל הממון הזה, ובזה מהני צורבא מדרבנן להכריע את הספק הממוני, וכיון שכבר הוחזק לבעל הגט ממילא יכול לגרש בו שזהו כבר תוצאה בלבד, ולא דמי' לההיא דגיטין דף ב: דהתם אין ספק אבידה לפניך רק ספק לשמה בגט וזהו ספק בדבשב"ע, ומשו"ה בעי תרתי כמבואר שם ולא דמי' לגט שנאבד וכמשנ"ת.

וההיא דחולין דף צו. שמבואר שם דסימנים לא מהני בנפשות, התם מיירי שהספק שלפנינו הוא בדיני נפשות ומשו"ה לא מהני סימנים להכריע בדיני נפשות וכן להוציא ממוחזק בדיני ממונות וכמש"ש התוס', משא"כ בסוגיין שספק אבידה לפניך ומשו"ה מהני סימנים ומיושב היטב.